

Inhoud

Voorwoord8

Basisuitrusting9

Hengels	10
Molens en reels	15
Lijnen	19
Knopen	22
Haken	23
Overige uitrusting	24
Shelters, tenten & co	26
Kleding	27

Vissen in zoet water33

Natuurlijk aas35

Levend aas	35
Aasvissen	42
Pasta's en deeg	44
Pellets	46
Boilies	48
Overige soorten aas	51

Voer & voeren53

Voeren bij niet-roofvissen	53
Voeren bij roofvissen	63

Bootvissen65

De visboot	65
Uitrusting	66
Elektronica	68
Kleding en veiligheid	72

Bodemvissen73

Basisuitrusting	73
Vissen met schuiflood	74
Feedervissen	80
Vastloodmontages	85
Vissen met vrije lijn	94

Dobber- of penvissen95

Basisuitrusting	95
Vissen met de vaste stok	110
Matchvissen	117
Roofvissen	124

Kunstaasvissen135

Hengel, molen & co	136
Aasvormen	141
Kunstaasvissen vanaf de oever	149
... en vanuit de boot	150
Jerkbaitvissen	150
Jigging	155

Slepend vissen167

Hengel, molen & co	168
Aas	169
Aasaanbieding	172
Boot en toebehoren	176
Tactiek	177

Vliegvisser179

Hengel, molen & co	179
Praktijk	188
Met de droge vlieg	189
Nimfvissen	191
Met de natte vlieg	192
Met de streamer	192

Aan de haak193

Drieltactieken	193
Zekere landing.	195
Terugzetten?	197
Snoekvissen	198

Vissoorten199

Niet-roofvissen	199
---------------------------	-----

Winde	200
Barbeel	201
Brasem	202
Blei	204
Kopvoorn	205
Serpeling.	208
Steenkarper	209
Karper	210
Graskarper	212
Sneep	216
Blankvoorn.	217
Rietvoorn	218
Zeelt	220

Roofvissen	221
----------------------	-----

Paling	221
Baars	225
Snoek	226
Kwabaal	228
Roofblei	230
Meerval	232
Snoekbaars.	233

Salmoniden	236
----------------------	-----

Vlagzalm.	236
Bronforel	237
Donauzalm.	238
Zalm	239
Regenboogforel	241
Zee-, beek- en meerforel.	242
Trekzalm.	250

Marenen & co.	251
-----------------------	-----

Kleine marene.	252
Grote marene	252

Kleine vissen	254
-------------------------	-----

Elrits	254
Grondel	255
Pos	256
Rivierdonderpad	257
Gestippelde alver	257
Alver	258

Vissen op zee259**Bootvissen261**

Bootvissen op de Noordzee	262
Vanaf de boot op bot	269
Elektronica aan boord	272
Bellyboat: kleine boot, groots vissen.	276
Bootvissen in Noorwegen.	283

Slepend vissen289

Slepen uit de vrije hand	289
Slepen met de downrigger.	290
Slepen met andere duik hulpmiddelen	296

Kottervissen301

Pilkeren vanaf de kotter.	303
Pilkeren op grote gullen	311
Sterke tongen.	314

Vissen met natuurlijk aas315

Ik heb wormen!	315
Garnalen, krabben, mosselen	317
Techniek en materiaal	319
Met vis op gul	320
Verse vissen in Noorwegen.	321

Vissen in de branding325

Uitrusting	325
Verder werpen	329
Gericht op kustbot	331
De juiste lijn	333
Vanaf de pier	334

Kunstaasvissen335

Met plug & co op zeebaars	336
Vissen met kunstaas op gul	340
Vissen met de sbirolino	343
Shads voor het noorden	344

Vliegvisser345

Vliegvisser op de Oostzee	345
Vliegvisser in Noorwegen	348

Vissoorten349

Kabeljauwsoorten	349
Kabeljauw/gul	349
Leng	349
Lom	350
Pollak	350
Schelvis	351
Heek	351
Koolvis	351
Wijting	352
Zeebaars	352

Platvissen	353
----------------------	-----

Bot	353
Heilbot	354
Schar	355
Schol	355
Zeetong	355
Tarbot	356

Andere soorten	357
--------------------------	-----

Paling	357
Puitaal	358
Zeepaling	358
Doornhaai	359
Haring	359
Geep	359
Ruwe haai	360
Zalm	361
Lipvisser	362
Makreel	362
Harders	363
Zeeforel	363
Regenboogforel	365
Roodbaars	365
Zeeduivel	365
Zeewolf	366
Fint	366

Na de vangst.367

Ontschubben	367
Ontweien	367
Fileren	367

Hartelijk dank!368

Voorwoord

Sportvissen kan in gelijke mate zowel ontspanning als pure spanning betekenen. En beide liggen ongelooflijk dicht bij elkaar. Heerst er het ene moment nog beschouwelijkheid aan het water, het volgende moment kan op slag een adrenalinestoot veroorzaken. Een ruk aan de dobber, het veren van de hengeltop, het plotselinge piepen van de elektronische beetverklikker, het opzuigen van de kunstvlieg of de bliksemsnelle slag van de spinhengel en de hengelaar concentreert zich direct met zijn misschien net daarvoor nog afgedwaalde zintuigen weer totaal op het gebeuren aan de haak. Privéleven, werk en eventuele zorgen zijn volledig vergeten – een korte vakantie van het leven van alledag.

Maar niet alleen de opwindende momenten maken het vissen tot een ware kuur. Aan het water distantiëren veel hengelaars zich formeel van de rest van de wereld en leven enkele uren of misschien ook dagen in een andere wereld, die zich in en rond het viswater afspeelt. Ontspannen ademhalen, loslaten, bijkomen – dat is vissen.

Anderzijds: wie beweert dat alleen het aan het water vertoeven voor hem al volstaat, neemt hoogstwaarschijnlijk zichzelf beet. Want alleen de vangst van een vis, of wie weet wel meerdere exemplaren of misschien zelfs een kapitale waterbewoner, ronds de ervaring echt af. Het is net zoals in de sport: de vierde plaats is eigenlijk helemaal niet zo slecht, maar echt bevredigend is ze toch ook niet.

Voor succesvol vissen bestaat er in de regel een eenvoudig, drieledig recept: vele uren, op alle denkbare tijdstippen van de dag, aan een bepaald water doorbrengen, zo veel mogelijk kennis over dat water en zijn vis vergaren en met zorgvuldig uitgekozen materiaal en de juiste techniek vissen. Ondanks dat tijd vaak een pro-

bleem vormt, kan iedereen de overige punten altijd tot op grote hoogte realiseren. Daardoor haalt ook de hengelaar die door werk en gezin minder speelruimte heeft goede vangsten binnen.

Precies daaraan draagt dit boek bij. De bekende schrijvers Michael Kahlstadt (zoet water) en Rainer Korn (zee) leggen alle belangrijke vistechnieken uit, beschrijven de geschikte uitrustingen en informeren over de beste stekken. Daarnaast komen de verschillende vissoorten met hun kenmerken uitgebreid aan bod en krijgt u specifieke hengel tips en wetenswaardigheden van de kenners. Maar de beste tip blijft: bestudeert u zelf het boek!

Ik wens u veel plezier bij het lezen en bovenal veel vissucces toe.

Frank Weissert
- Lector -

Basisuitrusting

Elke winter, wanneer de nieuwe catalogi van de sportvisserijbranche op de markt komen, lijkt het toch al grote assortiment aan uitrustingen en materialen nog eens toe te nemen. De glossy pagina's staan vol met nieuwe superhengels, wonderlijnen en zelfs drillende reels. Ook ik mag graag de koude winteravonden mijmerend met de desbetreffende publicaties doorbrengen voor het verwarmende vuur van onze haard.

Bij wijze van 'hulpwijzer' bij de keuze van het materiaal bespreken we in dit hoofdstuk de **fundamentele kwaliteitscriteria** en tal van **vakbegrippen**. Een overzicht van de speciaal voor een vorm van sportvisserij geschikte producten vindt u daarentegen telkens in het desbetreffende hoofdstuk. Uitzonderingen vormen de uitrustingen voor zee- en vliegvisseren. Aangezien deze sterk verschillen van de 'normale' uitrusting, worden ze in het daaraan gewijde deel van het boek besproken.

Goed materiaal kost veel geld – laat daar geen misverstanden over bestaan. Daarom zult u noch op de afbeeldingen noch in de beschrijvingen 'goedkoop materiaal' uit de graaibakken aantreffen. Ik vind het zonde van mijn schaarse vrije tijd om me aan gebrekkig materiaal te ergeren en zelfs vis te verspelen door het gebruik van ondeugdelijk materiaal.

Deze korte inleiding wil ik besluiten met nog dit: hoewel 'meer naar meer doet verlangen' en zowel de koopjesjacht als het kopen via internet een steeds grotere omvang aanneemt, raad ik u aan uw plaatselijke speciaalzaak voor hengelsport te bezoeken.

'**Visit your local dealer**' luidt het advies van Amerikaanse fabrikanten. Want hier kunt u de nieuwe hengel ook zelf vasthouden en u er ter plaatse van vergewissen of hij wel aan uw verwachtingen beantwoordt. Bovendien zal de winkelier u helpen bij eventuele reclameacties – en bedenk eens waar u uw zakje maden zou moeten kopen wanneer de winkelier vanwege een tegenvallende verkoop volgend jaar zijn winkel moet sluiten?! Gaat u uw maden dan ook via het internet bestellen?

Een uitzondering daarop vormen de **gespecialiseerde postorderbedrijven**, welke tegenwoordig allemaal een eigen website hebben. In hun catalogi vindt u extra's, die geen enkele winkel in het assortiment voert.

Na het aanslaan spartelt een vis aan de lijn. Nu zal blijken of het juiste materiaal gekozen is.

Hengels

Hengels verschillen van elkaar in een heleboel opzichten. Het is haast onnodig te zeggen dat spinhengels compleet andere eigenschappen bezitten dan zeehengels en modellen voor feedervissen niet gelijk zijn aan 'normale' bodemhengels. Maar ook binnen dezelfde klasse bestaan deels geweldige verschillen. Deze worden bepaald door materiaal- en prijsvarianten en het vakmanschap van de hengelbouwer. Daarnaast stellen hengelaars verschillende eisen aan hun uitrusting.

Telescoop- of insteekhengel?

De kwestie van de geschikte bouwvorm hangt nauw samen met de te verwachten belasting, het gemak van de hengelaar en de vismethode. Hoewel materiaal en uitvoering van **telescoophengels** de laatste jaren onafgebroken geëvolueerd zijn, halen ze het door hun bouw wezenlijk niet bij insteekhengels. Daar staat tegenover dat ze meestal een gunstige prijs-kwaliteitsverhouding bieden en snel opgebouwd zijn, omdat de montage slechts zelden verwijderd wordt. Nadelig zijn dan weer wel hun meestal grote gewicht en diameter. Ook de werpafstand valt veel en veel korter uit, aangezien hun korte delen en de daardoor noodza-

kelijke overlapping van de segmenten de actie negatief beïnvloeden. Telescoophengels komen daarom in aanmerking wanneer u goedkoop uit wilt zijn of hun nadelen geen rol spelen. Vooral hengelaars die met de vaste stok vissen en vissers op zeeforel maken veelal gebruik van de telescoophengel.

Moet u veel werpen of zijn hoge werpgeichten of een grote precisie van belang, dan raad ik in ieder geval een **insteekhengel** aan. Om deze reden vindt u in het kwalitatief hoogwaardige segment van het aanbod nagenoeg uitsluitend deze bouwvorm. Het maakt daarbij niet uit of u op karper of snoek vist of op zeevissen. Met name de meeste vliegvisserij zullen met een grote boog om telescoopmodellen heen lopen. Want de eisen liggen bij deze vorm van visserij bijzonder hoog.

Materiaal

Voor de bouw van moderne werphengels stellen **koolstofvezels** (carbon) met hun fantastische eigenschappen de norm. Koolstofvezel is sterker dan staal, bezit voortreffelijke hersteleigenschappen en weegt weinig. Bovendien bezit carbon grote snelheid en een sterke demping. Om deze redenen vindt u in het **hoogwaardige bereik** uitsluitend carbonhengels.

Niet alle carbon is echter even goed. De belastingwaarde van het materiaal – gemeten in 'pound per square inch', afgekort psi – kan sterk verschillen. Bovendien resulteert bijmenging van andere vezels, zoals kevlar of boron, in verschillende eigenschappen. Ook de dikte van de

Dankzij betere materialen en preciezere fabricagemethoden zijn telescoophengels de laatste jaren steeds beter geworden. Niettemin blijven hun prestaties nog altijd achter bij die van insteekhengels.

vezels, het aantal strengen en de carbonmatten bepalen mee de kwaliteit van het eindproduct. Groot pluspunt is dat carbon, doordat het zo sterk is, dunnere wanddiktes mogelijk maakt, wat het gewicht reduceert. Een nadeel is weer dat door uitwendige beschadiging de belastbaarheid afneemt. Oftewel: de slag- en stootvastheid neemt af.

Hoewel de prijzen voor carbon de laatste jaren sterk gedaald zijn, bestaan hengels uit het middelste segment vaak uit een **mengsel van glas- en koolstofvezel**. Dat gaat gepaard met een groter gewicht en slechtere werpeigenschappen. Daar staat tegenover dat deze hengels minder snel breken bij uitwendige beschadiging.

Zuivere **glasvezelhengels**, vroeger ook wel glasfiberhengels genoemd, zijn tegenwoordig nog uitsluitend in het goedkope segment van het aanbod te vinden. Een uitzondering vormen boot- en downriggerhengels. Door hun dikke wanden gaan glasvezelhengels stukken langer mee bij het ruwere gebruik aan boord. Glasvezel wordt ook gebruikt bij het maken van **hengeltoppen**. Aangezien het materiaal in verhouding tot carbon veel minder stug reageert, maken de fabrikanten het bovenste eindstuk van bijzonder sensibele hengels dikwijls van glasvezel. Vooral bij het feedervissen vindt deze combinatie veelvuldig toepassing.

Maar het materiaal zegt nog niet alles. Een andere factor die bepalend is voor de kwaliteit van een hengel, is het vakmanschap van de fabrikant, of preciezer gezegd, in hoeverre hij in staat is om van het materiaal een hoogwaardige **blank** – de ‘kale stok’ – te maken. De blank is namelijk bepalend voor het gewicht en de drill- en werpeigenschappen. Het aantal lagen matten, het harsaandeel en de bewerkingskwaliteit spelen daarmee een centrale rol in het productieproces.

Actie

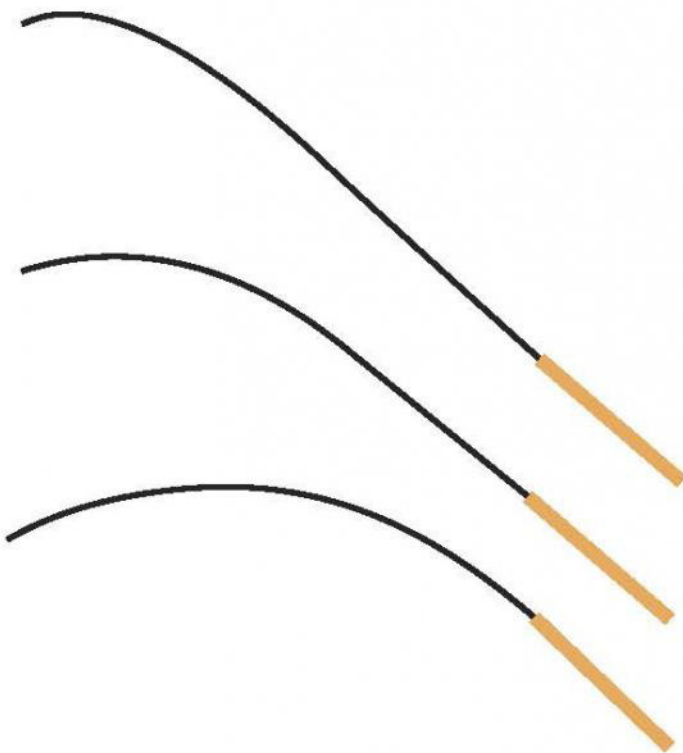
Ook het buigvermogen van een hengel onder belasting wordt door het materiaal en de blank bepaald. Dit gedrag noemen we de ‘actie’. Het beslist over de bruikbaarheid van een hengel. In essentie onderscheiden we drie basisrichtingen.

- Bij de ‘**parabolische actie**’ kromt de hengel bij de worp en drill tot in het handdeel. Hengels met deze bouwvorm reageren eerder langzaam, maar vangen stoten en snelle vluchtpogingen van een gehaakte vis uitstekend op. Aangezien bij deze hengels maar matige werpafstanden mogelijk zijn, worden ze vooral gebruikt bij hengelen op korte afstand, zoals bijvoorbeeld het penvissen op karper.
- Bij hengels met een ‘**semiparabolische actie**’ wordt de actie in het middendeel ontplooid. Ze zijn krachtig en reageren sneller. Aangezien ze enerzijds nog tamelijk meegaand op stoten en vluchtpogingen reageren, maar anderzijds redelijk grote werpafstanden mogelijk maken, zijn ze vrijwel geschikt voor de meeste vormen van hengelsport.

Bij deze barbeelhengel herkent u nog duidelijk de matstructuur van carbon.

- Van **'topactie'** spreken we wanneer bij de worp en drill uitsluitend de top van de hengel buigt. Hengels met deze bouwvorm reageren razendsnel, maar vangen door de stijve ruggengraat stoten en vluchtpogingen slecht op. Bovendien kunt u er alleen relatief licht aas mee werpen. De top mist namelijk de kracht om grote gewichten ver weg te slingeren.

Van boven naar onder:
topactie, semiparabolische
actie, parabolische actie

Opgemerkt zij overigens dat u slechts in weinig gevallen op precies deze begrippen zult stuiten in de catalogi of de winkel. Fabrikanten spreken bij topactie meestal van 'A' of '1', van een 'snelle actie' of 'fast taper'. Bovendien bezitten de meeste hengels een **mengvorm** van de drie basisacties. Ook om deze reden verdient het aanbeveling om altijd het begeerde object zelf in de hand te nemen bij een verkoper in wie u vertrouwen hebt.

Geleideogen

Vroeger golden geleideogen van **aluminiumoxide** als het nieuwste snuffje. Ze zijn tamelijk hard en volstaan uitsluitend bij het gebruik van monofiele (enkeldraadse) lijnen. Daarnaast zijn ze zeer robuust tegen slagen. Op hoogwaardige hengels komen ze echter nog nauwelijks voor. Fabrikanten rusten hengels uitsluitend uit met geleideogen van siliciumcarbide, afgekort **SIC**. Ze bezitten een harder en gladder oppervlak, wat verder reikende worpen en het gebruik van gevlochten lijn toelaat.

Hardverchromde slangenogen sieren tegenwoordig nagenoeg uitsluitend vliegenhengels. Ze zijn lichter en buigzamer en beïnvloeden daardoor minder de actie van de lichte hengel. Hoewel het materiaal op zich vrij zacht is, loopt het door het bredere draagvlak voor de vlieglijn geen schade op.

Greep

De **greep** van een hengel kan uit verschillende materialen bestaan. Bij spin- en vliegenhengels gebruiken de meeste fabrikanten **kurk**. Kurk gaat heel lang mee, ziet er chic uit en ligt prettig in de hand. Daarbij geldt: hoe fijner de poriën, hoe beter. Ook de materiaaldikte is mede bepalend voor het comfort. Bij dikke telescoophengels ligt dat anders. In dit geval is de greep nogal eens enkel omwikkeld met een dunne 'kurkband'. Dat is vooral het geval bij goedkope hengels.

Een alternatief voor kurk is **mosrubber** of **duplon**. Fabrikanten rusten er vooral de grepen van karper- en zeehengels mee uit. Afhankelijk van de dikte van het materiaal is de grip vooral bij koude weersomstandigheden aangenaam. De hengelaar heeft daar met name profijt van bij de hoge belastingen van het zee- of karpervissen.

Bij sommige **telescoophengels** laten fabrikanten een mantel rond het greepdeel helemaal

Karperhengels hebben in de regel een gedeelde greep van duplon (ook wel foam genoemd). Daarnaast ziet u een fijn bewerkte kurkgreep van een vlieghengel.

Hoewel klappbare reelhouders minder elegant ogen, kan er geen twijfel bestaan aan hun goede functioneren.

achterwege of omwikkelen het met een soort tennislint. Dit fenomeen is te zien bij de hengels in de goedkopere prijsklasse.

Reelhouders

Ook deze houders, bedoeld om uw molen of reel op de hengel te bevestigen, worden van uiteenlopende materialen gemaakt. Fabrikanten maken **modellen om vast te schroeven** van metaal of hoogwaardige kunststof. U vindt ze op sterk belaste zee-, karper-, spin- en vlieghengels. Maar ook bodem-, feeder- en telescoophengels hebben vaak dit soort bevestiging.

In sommige gevallen rusten fabrikanten telescoophengels ook wel uit met een **klappbare reelhouder**. Dat gebeurt met name bij hengels voor de Italiaanse sbirolinomethode. Deze typen zien er weinig elegant uit, maar de reel zit beslist betrouwbaar vast.

De uitrusting van witvis-, match- en meerforelhengels met **verstelbare reelhouders** komt daarentegen tegemoet aan de idee om de positie van de molen/reel te kunnen bepalen.

Bij gebruik van een multireel tijdens spin- of slepend vissen bieden triggergrepen meer comfort.

Dat verbetert vooral de ligging van het zwaartepunt en komt daardoor een betere handling ten goede. De beste ervaring in dit opzicht heb ik opgedaan met schuifringen (ook wel reelringen genoemd) van aluminium. De molen zit daarmee heel betrouwbaar vast. Bij kunststofringen moet u daarentegen regelmatig controleren of uw molen of reel nog stevig vast zit.

Terwijl molens met vaste spoel onder de hengel hangen, monteert u een **reel** aan de bovenkant van de hengel. De geleideogen hangen nu niet onder de hengel, maar staan aan de bovenzijde van de hengel. De hengels zijn nu als het ware omgedraaid. Voor een betere grip van de hand maken fabrikanten speciale multihengels met een **triggergreep**. Deze bezit een haak, waarin je je wijsvinger haakt. Zo heb je veel meer controle over de hengel en de vis aan het eind van de lijn. Deze greep biedt vooral bij het werpen grote voordelen.

Testcurve en werpgewicht

Onder een **testcurve** verstaan we de belastbaarheid van een hengel tijdens de drill, gemeten in Engelse ponden (Engels *pound* of *label*, afgekort 'lb'). Eén Engelse pond komt overeen met 454 gram. U zult merken dat deze opgave vooral gebruikt wordt op karper- en zeehengels. Een karperhengel van 2,5 lb kan dus tijdens de drill met de kracht van iets meer dan één kilo op de vis inwerken.

Het **werpgewicht** geeft daarentegen aan hoe zwaar de geworpen montage aan een bepaalde hengel mag zijn. Vaak worden een boven- en ondergrens opgegeven, bijvoorbeeld 20 tot 60 gram. In werkelijkheid werpt een dergelijke hengel echter 20 noch 60 gram optimaal. In het ene geval laadt hij zich onvoldoende op, in het andere bereikt hij zijn maximumgrens. Het werpgewicht ligt feitelijk in het midden, dus bij ongeveer 40 gram. Probeer bij grotere werpafstanden deze optimale waarde zo precies mogelijk aan te houden.

In Engelstalige landen vermelden fabrikanten vaak alleen de optimale waarde – in ons voorbeeld 40 gram. Hoewel de getallen dus totaal verschillen, beschrijven ze uiteindelijk een hengel met hetzelfde werpgewicht.

De waarde 12-20 lbs op een Amerikaanse hengel refereert aan de optimale **lijnklasse**. In dit voorbeeld geldt met andere woorden het gebruik van een lijn met een trekkracht van 6 tot 10 kilo als perfect.

Verstelbare reelhouders maken een individueel afgestemde positionering van de molen mogelijk.